СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

KreativEU
Knowledge & Creativity European University

Международна научно-практическа конференция

90 години дарителство, знание, иновации и устойчиво развитие в СА „Д. А. Ценов" – Свищов

Том II

5-7 ноември 2026 г.

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

90 ГОДИНИ ДАРИТЕЛСТВО, ЗНАНИЕ, ИНОВАЦИИ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ В СА „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

Свищов, 5-7 ноември 2026 г.

Посветена на 90 години от създаването на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ II

Международната научно-практическа конференция е организирана при изпълнение на Административен договор № КП-06-МНФ/23 от 18.08.2026 г. (BNSF-1.010-0023-C01) на Фонд „Научни изследвания“ при МОН по Процедура за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2026

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Марин Маринов
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – председател
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Любчо Варамезов
Доц. д-р Маргарита Шопова
Доц. д-р Ваня Григорова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Пламен Йорданов
Доц. д-р Драгомир Илиев
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Сергей Найденов
Доц. д-р Катя Личева
Проф. д-р Пенка Шишманова
Доц. д-р Елена Йорданова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Пепа Стойкова
Доц. д-р Михаил Чиприянов
Доц. д-р Любка Илиева
Доц. д-р Теодора Филипова
Ст. преп. Елка Узунова
Ст. преп. д-р Радослав Николов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Здравко Любенов – *председател*
Проф. д-р Светослав Илийчовски
Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Красимира Славева
Гл. ас. д-р Асен Божиков
Ст. преп. д-р Венцислав Диков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Атанас Атанасов – *председател*
Проф. д-р Светослав Илийчовски
Проф. д-р Красимир Шишманов
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Танер Исмаилов
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Галя Иванова-Кузманова
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Елена Йорданова
Доц. д-р Любка Илиева
Доц. д-р Валентин Милинов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Зорница Петкова

Публикуваните материали са рецензирани по метода на двойно сляпо рецензиране. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете. Фонд „Научни изследвания“ не носи отговорност за съдържанието на докладите, представени на научния форум, както и за съдържанието на рекламните и други материали за него.

ISBN 978-954-23-2688-5 (print)
ISBN 978-954-23-2689-2 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

90 YEARS OF CHARITY, KNOWLEDGE, INNOVATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS - SVISHTOV

Svishtov, 5th - 7th November 2026

Dedicated to the 90th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME II

The International Scientific and Practical Conference was organized in the implementation of Administrative Contract № КП-06-МНФ/23 of August 18, 2026 (BNSF-1.010-0023-C01), awarded by the Bulgarian National Science Fund at the Ministry of Education and Science under the Procedure for Support of International Scientific Forums Held in the Republic of Bulgaria

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2026

PROGRAM COMMITTEE
Assoc. Prof. Marin Marinov, PhD
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Krasimir Shishmanov, PhD
Prof. Bozhidar Bozhinov, PhD
Prof. Lyubcho Varamezov, PhD
Assoc. Prof. Margarita Shopova, PhD
Assoc. Prof. Vanya Grigorova, PhD
Assoc. Prof. Rumen Jerusalemov, PhD
Assoc. Prof. Plamen Yordanov, PhD
Assoc. Prof. Dragomir Iliev, PhD
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, PhD
Assoc. Prof. Irena Emilova, PhD
Assoc. Prof. Sergey Naydenov, PhD
Assoc. Prof. Katya Licheva, PhD
Prof. Penka Shishmanova, PhD
Assoc. Prof. Elena Yordanova, PhD
Assoc. Prof. Plamen Petkov, PhD
Assoc. Prof. Pepa Stoykova, PhD
Assoc. Prof. Mihail Chipriyanov, PhD
Assoc. Prof. Lyubka Ilieva, PhD
Assoc. Prof. Teodora Filipova, PhD
Senior Lecturer Elka Uzunova
Senior Lecturer Radoslav Nikolov, PhD

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov. PhD, Chairman
Prof. Svetoslav Iliychovski, PhD
Prof. Atanas Atanasov, PhD
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, PhD
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, PhD
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, PhD
Ch. Assist. Prof. Asen Bozhikov, PhD
Sen. Lect. Ventsislav Dikov

EDITORIAL BOARD
Prof. Atanas Atanasov, PhD – Chair
Prof. Svetoslav Iliychovski, PhD
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, PhD
Prof. Krasimir Shishmanov, PhD
Assoc. Prof. Taner Ismailov, PhD
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, PhD
Assoc. Prof. Galya Ivanova-Kuzmanova, PhD
Assoc. Prof. Irena Emilova, PhD
Assoc. Prof. Hristo Sirashki, PhD
Assoc. Prof. Elena Yordanova, PhD
Assoc. Prof. Lyubka Ilieva, PhD
Assoc. Prof. Valentin Milinov, PhD
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, PhD
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, PhD
Assoc. Prof. Ventsislav Vasilev, PhD
Assoc. Prof. Zornitsa Petkova, PhD

The published materials have been peer-reviewed using the double-blind review method. The authors are solely responsible for the content of the materials, the opinions expressed, the data used, the cited sources, and the linguistic formatting of the texts. The Bulgarian National Science Fund bears no responsibility for the content of the papers presented at the scientific forum, nor for the content of its promotional or other materials.

ISBN 978-954-23-2688-5 (print)
ISBN 978-954-23-2689-2 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ II
МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, ПЛАНИРАНЕ, МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА, БИЗНЕС ИНФОРМАТИКА

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ГОТОВНОСТТА, НАГЛАСИТЕ И ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ ОТ СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ
Проф. д.н. Борислав Борисов, гл. ас. д-р Юлиян Господинов..... 9

THE PLACE AND ROLE OF UKRAINE IN ENSURING THE EU'S EXTERNAL ECONOMIC SECURITY
Prof. D.Sc. (Economics) Illya Khadzhynov..... 18

SHADOW DIGITAL ECONOMY AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT
Prof. DSC Serghei Ohrimenco, Prof. DSC Dinara Orlova, Prof. PhD Tatiana Manasterska, Valeriu Cernei, Partner, IT Audit&Advisory..... 24

УПРАВЛЕНИЕТО НА ЗНАНИЕТО КАТО МЕХАНИЗЪМ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ИНОВАЦИОННА СПОСОБНОСТ И ИНОВАЦИОННО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЕТО (ТЕОРЕТИЧЕН ПРЕГЛЕД И КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА)
Проф. д-р Любчо Варамезов, докторант Стела Маринова..... 32

СТРАТЕГИЧЕСКАТА ДЪЛБОЧИНА (ВЪЗХОДЪТ) И НЕСТРАТЕГИЧЕСКАТА ПЛИТКОСТ (УПАДЪКЪТ) – КАЗУСЪТ НА СВИЩОВСКАТА АКАДЕМИЯ
Проф. д-р Никола Янков..... 40

LEAN MARKETING – СЪВРЕМЕНЕН ПОДХОД ЗА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА МАРКЕТИНГОВАТА СТРАТЕГИЯ
Доц. д-р Ваня Григорова..... 48

ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТЪРГОВСКА МАРКА В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Доц. д-р Ваня Григорова, Александра Иванова, студент..... 56

СЪВРЕМЕННИ ПОДХОДИ ЗА ПРОДУКТОВА ИНОВАЦИЯ В КОЗМЕТИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Ваня Григорова, Марая Драганова, студент..... 64

ДЕТЕРМИНАНТИ НА ТЪРСЕНЕТО НА ЗАСТРАХОВКИ СРЕЩУ ТЪРГОВСКИ РИСК
Доц. д-р Ваня Григорова, докторант Николай Марков,..... 71

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ БЪРНАУТ ВЪРХУ ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ПОВЕДЕНИЕ
Доц. д-р Ваня Григорова, Пламена Жекова, студент..... 79

INTERNATIONAL ECONOMIC INTEGRATION AND STRUCTURAL RESILIENCE
Assoc. Prof., PhD Giga Abuseridze, Assoc. Prof. PhD Anatoliy Asenov..... 87

ПАРТИСИПАТИВНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ В ИНОВАЦИОННИТЕ МРЕЖИ
Доц. д-р Евелина Парашкевова, проф. д-р Маргарита Богданова, доц. д-р Александра Пенишевич, проф. д-р Бранислав Санчанин" 93

ОСОБЕНОСТИ НА СЪВРЕМЕННИЯ МЕЖДУНАРОДЕН БИЗНЕС
Доц. д-р Здравко Любенов 101

CONVERGENCE OR DIVERGENCE? DIGITAL TRANSFORMATION AND EMERGING INTERNATIONAL MARKETING TRENDS IN ROMANIA AND BULGARIA
Assoc. Prof. Cătălin Deatcu-Gavril PhD, assoc. Prof. Alexander Ganchev PhD, Ivaylo Marinov PhD, Vlad-Mihai Panait PhD, Ec. Elena Deatcu-Gavril 108

CYBERSECURITY AND OPERATIONAL RISK IN THE ERA OF DIGITAL TRANSFORMATION: CHALLENGES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT
Assoc. Prof. Habilitated Doctor Dorogaia Irina, Caminschi Olga, PhD student, Assistant Lecturer 122

MANAGING ORGANIZATIONAL STRUCTURE CHANGES IN AN UNSTABLE ENVIRONMENT
Assoc. Prof. Habilitated Doctor Dorogaia Irina, Coval Anastasia, Assistant Lecturer 129

ДИГИТАЛНОТО РАВЕНСТВО КАТО ФАКТОР В ПРОЦЕСА НА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ
Доц. д-р Кремена Маринова-Костова 139

ИНОВАЦИОННИ МРЕЖИ И МЕЖДУФИРМЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО: ФАКТОРИ, ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ И РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Любомир Тодоров, проф. д-р Дариуш Новак 146

СОЦИАЛНОМРЕЖОВИ ПОДХОД ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА МЕЖДУУНИВЕРСИТЕТСКОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ИНИЦИАТИВАТА „ЕВРОПЕЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ“: СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ ПО ПОКАНИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ
Доц. д-р Маруся Смокова, гл. ас. д-р Галин Стефанов 155

ЕФЕКТИВНИ КОМУНИКАЦИОННИ СТРАТЕГИИ КАТО ФАКТОР ЗА ОРГАНИЗАЦИОННА УСТОЙЧИВОСТ
Доц. д-р Милен Динков 166

ESG ПОЛИТИКИ И РЕШЕНИЯ В СТРОИТЕЛНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Михаил Чиприянов 172

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА АГЕНТИТЕ С ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ ВЪРХУ СВЕТОВНАТА МРЕЖА
Доц. д-р Наталия Маринова 176

ASSESSING FACTORS AFFECTING AN ORGANIZATION’S INFORMATION SECURITY
Assoc. Prof. Olga Pugacheva, PhD 184

СТРАТЕГИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ПАЗАРА НА ЧУЖДОЕЗИКОВИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ УСЛУГИ
Доц. д-р Пенка Горанова..... 192

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И РИСКОВЕ ПРИ ВНЕДРЯВАНЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ И АНАЛИЗ НА ГОЛЕМИ ДАННИ ЗА УСТОЙЧИВИ ВЕРИГИ ЗА ДОСТАВКИ
Доц. д-р Петя Емилова, доц. д-р Веселин Попов 198

MANAGING RESEARCH–EDUCATION SYNERGIES FOR ENGINEERING AND SCIENCE CAREER DEVELOPMENT IN THE UNIVERSITY ENVIRONMENT: THE CASE OF VALAHIA UNIVERSITY OF TÂRGOVIȘTE
Assoc. Prof. Dr. Eng., Sălișteanu I.C., Professor, Dr. Eng., Dunea D.E.C. , Professor, Dr. Eng., Coandă H.G. , Assoc. Prof., Dr. Eng., Udroiu I.N. , Professor, Dr. Croitoru G., Senior Research Scientist, Dr. Eng., Nicolescu C.M., Assoc. Prof., Dr. Bumbac M., Assoc. Prof., Dr. Eng., Alexandrescu D.C., University Lecturer Dr., Hossu A.M., Assoc. Prof., Dr. Eng., Angelescu N., Assoc. Prof., Dr. Eng., Popa I.F., University Lecturer Dr., Catangiu A. 207

УПРАВЛЕНКСИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОНТИНУУМА „ПРОДУКТ – УСЛУГА“: ОПЕРАЦИОННА СИСТЕМА И ТРАНСФОРМАЦИОННИ ПРОЦЕСИ
Доц. д-р Силвия Благоева, доц. д-р Ирена Емилова 217

АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА КАЧЕСТВОТО В ОРГАНИЗАЦИИТЕ ОТ ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Христо Сирашки..... 224

НАУЧНАТА ПОЛИТИКА НА СТРАНИТЕ ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ВЛИЯНИЕТО НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА
доц. д-р Цветан Дилков..... 230

ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ ЗА ПОКУПКА В СРЕДА НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ
Гл. ас. д-р Атанаска Решеткова..... 238

ОСОБЕНОСТИ В АНТИКРИЗИСНОТО УПРАВЛЕНИЕ
Гл. ас. д-р Валентин Панайотов 246

КОНВЕРГЕНЦИЯ НА ДОХОДИТЕ В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ: ДЕКОМПОЗИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНО И РЕГИОНАЛНО НИВО
Гл. ас. д-р Галин Стефанов..... 253

АДМИНИСТРАТИВНИ РЕШЕНИЯ ЗА УСТОЙЧИВИ СОЦИАЛНИ ИНВЕСТИЦИ
Гл. ас. д-р Десислава Алексиева..... 262

ВАЛУТНА ЕКСПОЗИЦИЯ И ПОДХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА: ИЗСЛЕДВАНЕ НА НАУЧНАТА ЛИТЕРАТУРА
Гл. ас. д-р Димитър Костов 268

СТРАТЕГИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА СВИВАЩИТЕ СЕ ГРАДОВЕ
Гл. ас. д-р Елица Лазарова, Chrysostomos Roditis..... 281

ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЯТ РИСК КАТО ФАКТОР ПРИ ИЗБОРА НА ЛОКАЦИЯ ЗА ПРЕКИ ЧУЖДЕСТРАННИ ИНВЕСТИЦИИ
Гл. ас. д-р Иван Ангелов 288

ПЕРИФЕРНИ ИЗЧИСЛЕНИЯ И ИНТЕРНЕТ НА НЕЩАТА: БЪДЕЩЕТО НА СВЪРЗАНИТЕ УСТРОЙСТВА
Гл. ас. д-р Искрен Таиров 296

ЕВРИСТИЧНИ СТРАТЕГИИ ЗА РЕДУКЦИЯ НА СЛОЖНОСТТА В ИКОНОМИЧЕСКОТО ПЛАНИРАНЕ ПРИ ОГРАНИЧЕНА ИНФОРМАЦИЯ
Гл. ас. д-р Надежда Веселинова 302

КАЧЕСТВО НА ТРУДОВИЯ ЖИВОТ: ОРГАНИЗАЦИОННО-ПОВЕДЕНЧЕСКИ АСПЕКТИ
Гл. ас. д-р Надежда Стефанова 310

АНАЛИЗ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ОНЛАЙН МАРКЕТИНГА И KPI ПОКАЗАТЕЛИ
Гл. ас. д-р Пламен Петров 317

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА: ФАКТОРИ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ ОТ СТУДЕНТИ ПО МАРКЕТИНГ
Гл. ас. д-р Светла Атанасова 325

ДОБРИ ПРАКТИКИ ПО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ ОТ ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 334

RETHINKING PLACE BRANDING: STRATEGIC FRAMEWORKS AND EXECUTION TOOLS
Senior Lecturer, PhD, Aliya Turganovna Baigarina, PhD student Anar Aliyeva, Head Assist.Prof., PhD Stanislava Stoyanova-Asenova, Assoc.prof. PhD Anatoliy Asenov ... 345

ЕЗИКОВА БЛИЗОСТ И ИНСТИТУЦИОНАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ В МЕЖДУНАРОДНАТА ТЪРГОВИЯ: КОНЦЕПТУАЛЕН ПОДХОД
Ст. преп. д-р Маргарита Михайлова, доц. д-р Драгомир Илиев 350

ОТ КОНЦЕПЦИЯТА ДО ВЪЗДЕЙСТВИЕТО: ДИЗАЙН И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ ПО ПРОГРАМА „ИНТЕРРЕГ РУМЪНИЯ–БЪЛГАРИЯ“
Лектор, д-р Михаела Тинка Удриштиойу; професор, д-р Нику Джордже Биздоака 356

СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ПЛАНИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОЕКТИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ
Ас. д-р Димчо Шопов 362

MANAGERIAL STRATEGIES FOR MOTIVATING THE EMPLOYEES FROM ROMANIAN PUBLIC INSTITUTIONS
Assistant Professor, Ph.D, Miruna Angela Mutu, Senior Lecturer, Ph.D, Andreea Anamaria Panagoret, Senior Lecturer, Ph.D, Dragos Mihai Panagoret, Lecturer, Ph.D, Sorina Cernat 371

MAPPING AND MITIGATING CHILDREN'S DIGITAL FOOTPRINTS IN EGYPT
Assistant Professor Nehal Lotfy H. Khalil, PhD..... 384

ЕКСПЕРТНОТО ИНТЕРВЮ В ИЗСЛЕДВАНИЯТА ПО ДИГИТАЛЕН МАРКЕТИНГ: МЕТОДОЛОГИЧНИ НАСОКИ
Ас. д-р Спасимир Цветанов..... 392

МАРКЕТИНГ, ВОДЕН ОТ НОСТАЛГИЯТА В ЕРАТА НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ – ВЪЗМОЖНОСТИ, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ТЕНДЕНЦИИ
Ас. д-р Стелиана Василева 400

AI В ПОМОЩ НА СЕЛЕКЦИОНЕРИТЕ В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО: ПРОТОТИП НА ИНТЕЛИГЕНТНА СИСТЕМА ЗА АНАЛИЗ НА РОДОСЛОВИЯ И ПОДПОМАГАНЕ НА РАЗВЪДНАТА ДЕЙНОСТ
Д-р инж. Пенка Чернаева, д-р инж. Петър Чернаев..... 411

АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА НА ИНОВАЦИОННИТЕ ПРОЕКТИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА В СЕВЕРОЗАПАДНИЯ РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ БЪЛГАРИЯ
Д-р Таня Минкова Николова..... 418

УЧАСТИЕТО В ИНИЦИАТИВАТА ЗА НАСОЧЕНА ТЪРГОВИЯ И ВИЗОВАТА ОТВОРЕНОСТ В АФРИКА
Докторант Анита Йорданова 424

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ НА РАБОТНАТА СИЛА В ЗДРАВНАТА СИСТЕМА НА ГЪРЦИЯ В КОНТЕКСТА НА ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ДИСБАЛАНСИ И РЕГИОНАЛНИТЕ НЕРАВЕНСТВА
Докторант Анна Коллару 432

СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ В АДМИНИСТРИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ
Докторант Анна Коллару, докторант Алексиос Антониос Колларос..... 439

МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ОБЩИНСКАТА ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА
Докторант Атанаска Василева 447

ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА ПОВИШАВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ПРОЦЕСИ В ГЛОБАЛНИТЕ АУТСОРСИНГ СТРУКТУРИ
Докторант Веселин Василев Михайлов..... 451

СВЪРЗВАЩИТЕ СТРУКТУРИ В СИСТЕМАТА НА УПРАВЛЕНИЕ – МЯСТО И РОЛЯ
Докторант Галина Гатева-Христова..... 462

МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ И ИКОНОМИЧЕСКИ БАРИЕРИ
Докторант Георги Спасов Витков 467

ДЕТЕРМИНАНТИ НА КЛИЕНТСКАТА УДОВЛЕТВОРЕНОСТ В ЗАСТРАХОВАНЕТО – ПОВЕДЕНЧЕСКИ И ДИГИТАЛНИ АСПЕКТИ
Докторант Десислава Кайрякова..... 474

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ ИНТЕГРАЦИЯТА НА НЕСТРУКТУРИРАНИ И ПОЛУСТРУКТУРИРАНИ ДАННИ ВЪВ ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНИТЕ СИСТЕМИ
Докторант Диян Николаев 482

WHO: TRANSFORMING ORGANIZATIONS THROUGH ESG CULTURE
PhD student Elton Rodrigo Titon 488

ВРЪЗКА МЕЖДУ ИНТЕГРИРАНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И КРЪГОВИТЕ БИЗНЕС МОДЕЛИ
докторант Емил Найденов 496

ПРОГРАМНОТО БЮДЖЕТИРАНЕ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ: МОДЕЛ ЗА ФИНАНСОВА УСТОЙЧИВОСТ
Докторант Емилия Върбанова 504

ТРАНСФОРМАЦИЯ НА БИЗНЕС МОДЕЛИТЕ В СЕКТОРА НА ВЪЗОБНОВЯЕМАТА ЕНЕРГИЯ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В УСЛОВИЯТА НА ЗЕЛЕНИЯ ПРЕХОД
Докторант Жени Антонова 508

ИЗБОР МЕЖДУ ЛОКАЛЕН И ОБЛАЧНО БАЗИРАН ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В СЪВРЕМЕННИТЕ БИЗНЕС ИНФОРМАЦИОННИ СИСТЕМИ
Докторант Зорница Иванова 516

ОТ ТЕОРИЯ КЪМ ПРАКТИКА: ИНТЕГРИРАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА В УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРОЕКТИ КАТО ФАКТОР ЗА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Докторант Ивелина Станева 523

ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИЗКУСТВЕНИЯ ИНТЕЛЕКТ ЗА ОПТИМИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ПРОЦЕСИ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
докторант Йоан Парашкевов Денев 528

ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ВНЕДРЯВАНЕТО НА ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ В МАЛКИ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ
Докторант Йоанна Иванова Бакалова 536

ИНФОРМАЦИОННА СИГУРНОСТ В СЪВРЕМЕННИТЕ ОБУЧИТЕЛНИ ПЛАТФОРМИ
Докторант Лора Първанова 551

ДЕФИНИРАНЕ НА БЛОКЧЕЙН: ХАРАКТЕРИСТИКИ И КЛЮЧОВИ КОМПОНЕНТИ
Докторант Любен Кирев 551

ФАКТОРИ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА ИНОВАЦИИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Докторант Мария Савова 557

УПРАВЛЕНИЕ НА НЕФИНАНСОВИЯ РИСК ЧРЕЗ КСО В БЪЛГАРИЯ
Докторант Мария Цветанова 565

СРАВНИТЕЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ ПО ИКОНОМИКА
Докторант Милена Димитрова..... 569

СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ДИГИТАЛНИ ПЛАТФОРМИ НА БЪЛГАРСКИЯ ПАЗАР ЧРЕЗ ИНДЕКС НА ПАЗАРНАТА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТ (MAS): NETFLIX, TRENDYOL И TEMU
Докторант Невин Ангелова..... 573

СТЕЙБЪЛКОЙНИТЕ В ТРАНСГРАНИЧНИТЕ РАЗПЛАЩАНИЯ: ПАЗАРНА КОНЦЕНТРАЦИЯ И РЕГУЛАТОРНИ ЕФЕКТИ ОТ MICA
Докторант Пенко Ангелов Бяливанов..... 580

ДЕТЕРМИНАНТИ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В МЕЖДУНАРОДНИ КОМПАНИИ ЗА БИЗНЕС УСЛУГИ
Докторант Петьо Божинов..... 588

КОНЦЕПТУАЛНА РАМКА НА ВНЕДРЯВАНЕТО НА ЗЕЛЕНИ ТЕХНОЛОГИИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Докторант Радослав Асенов..... 596

УПРАВЛЕНСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР В УСЛОВИЯТА НА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ И ОТВОРЕНИ ИНОВАЦИИ
Докторант Сание Иса..... 604

TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND AFFECTIVE ORGANIZATIONAL COMMITMENT: A FOCUSED NARRATIVE REVIEW
PhD student Slagjana Cvetkovska Mousa..... 611

ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРОПАСТТА В ЕКОЛОГИЧНИЯ ИНТЕГРИТЕТ: СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА РЕГУЛАТОРНАТА СТРОГОСТ НА СИСТЕМАТА ЗА ТЪРГОВИЯ С ЕМИСИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ДОБРОВОЛНИТЕ ВЪГЛЕРОДНИ ПАЗАРИ
Докторант Стефани Георгиева, Докторант, Антони Георгиев..... 618

ВНЕДРЯВАНЕ НА ГЕНЕРАТИВЕН ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ И ИНТЕЛИГЕНТНИ АГЕНТИ В БИЗНЕС АНАЛИЗА: ТЕХНИЧЕСКИ ИЛИ ОРГАНИЗАЦИОНЕН ПРОБЛЕМ
Докторант Таньо Георгиев Георгиев..... 626

РЕШЕНИЯ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА МОБИЛНОСТ В СМАРТ ГРАДОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ
Докторант инж. Тихомир Панов..... 634

ГЕОГРАФСКА ЕКСПАНЗИЯ ЧРЕЗ МРЕЖОВИ СТРАТЕГИИ В СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ТЪРГОВИЯ
Докторант Тотю Иванов..... 639

ПРИЛАГАНЕ НА АРХИТЕКТУРИ, УПРАВЛЯВАНИ ОТ СЪБИТИЯ, И МИКРОСЪРВИСИ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНА АВТОМАТИЗАЦИЯ В ИНДУСТРИЯ 5.0
Докторант Яница Димитрова..... 643

ГЕНЕРАТИВНИЯТ ИЗКУСТВЕН ИНТЕЛЕКТ КАТО КАТАЛИЗАТОР НА ПЛАТФОРМЕНАТА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИ ПРЕДПРИЯТИЯ
Докторант Юксела Шефкетева Брахимбашева..... 648

УЧИЛИЩЕТО КАТО СПЕЦИФИЧНА СРЕДА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНАТА ДЕЙНОСТ
Магистър Лора Николова 656

PSYCHOLOGICAL METHODS FOR MARKETING INFLUENCE ON CONSUMER BEHAVIOR
Anna Grigorova, student 663

DIGITAL TRANSFORMATION AND CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT IN SMES: A COMPARATIVE STUDY OF ROMANIA AND BULGARIA
Student Elena Deatcu – Gavril, Student Adriana – Daniela Urucu, Student Diana – Marina Vasile, Student Angelo – Patrick – Cosmin Baicu..... 670

СЪВРЕМЕННОТО ПРЕДПРИЯТИЕ В УСЛОВИЯ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ДИГИТАЛИЗАЦИЯ
Студент Милена Христова 679

СТРАТЕГИЧЕСКАТА ДЪЛБОЧИНА (ВЪЗХОДЪТ) И НЕСТРАТЕГИЧЕСКАТА ПЛИТКОСТ (УПАДЪКЪТ) – КАЗУСЪТ НА СВИЩОВСКАТА АКАДЕМИЯ

Проф. д-р Никола Янков[1]

Резюме: *Честването на 90-та годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ Свищов е повод и време за сериозен размисъл за съдбата на една институция с драматична история. Стопанската академия не е стандартна образователна институция, а структура с определена от своя Създател програма, с която се цели и културния напредък на българския народ и развитието на неговия роден град Свищов.*

Докладът е кратко надграждане и дограждане на специално написана за 90-тата годишнина на Академията монография от 350 страници. Той хвърля поглед не само върху линията на нейното движение във времето и пространството, но и констатира (диагностицира) нейното състояние. Сочи се, че един нов стратегически Пети обрат, тоест преминаване от режим на „оцеляване и оправдания“ към режим на „стратегическа офанзива“ е свръхекзестинциално предизвикателство и действие.

Ключови думи: *Академични кризи, Академични обрати, Пети обрат, Иконеономика, Академознание*

JEL: *A 20*

STRATEGIC DEPTH (THE RISE) AND NON-STRATEGIC SHALLOWNESS (THE DECLINE) – THE CASE OF THE SVISHTOV ACADEMY

Prof. Dr. Nikola Yankov

Abstract: *The celebration of the **90th anniversary of the D. A. Tsenov Academy of Economics in Svishtov** provides an opportunity and a moment for serious reflection on the fate of an institution with a dramatic history. The Academy of Economics is not a conventional educational institution, but an institution with a programme defined by its Founder, encompassing both the cultural advancement of the Bulgarian people and the development of his native town of Svishtov.*

*The paper is a brief extension and further development of a 350-page monograph specifically written to mark the Academy's 90th anniversary. It examines not only the trajectory of the institution's development through time and space, but also assesses and diagnoses its current condition. The paper argues for the need for a **new, Fifth Turning Point**—that is, a transition from a mode of* „survival and justification“ *to a mode of* „strategic offensive.“

Keywords: *Academic crises, turning points, Fifth Turning Point , Econoeconomics, Academy Knowledge*

JEL: *A 20*

[1] n.yankov@uni-svishtov.bg

1. Линията на движение на Свищовското висше икономическо училище (СВИУ)

Линията на движение е вълнообразна, тя включва като компоненти (точки) – проблеми, кризи, обрати, така и отделни периоди и дати. В тази план се очертава веригата:

СИСТЕМАТА (СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ СВИЩОВ) –► ДВИЖЕНИЕ ВЪВ ВРЕМЕТО И ПРОСТРАНСТВОТО –► КРИЗИ –► УПРАВЛЕНСКО МИСЛЕНЕ (СЪС СТРАТЕГИЧЕСКА ДЪЛБОЧИНА И ШИРОЧИНА ИЛИ С НЕСТРАТЕГИЧЕСКА ПЛИТКОСТ) –► = ОБРАТИ (С ПОЛОЖИТЕЛНИ ИЛИ С ОТРИЦАТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ.)

При очертаване Линията на движение на Свищовското висше икономическо училище най-общо обособяваме два макропериода **Периодът на неговото създаване и функциониране (1936 – 1989 г.)** и **Периодът на неговото трансформиране в Академия (след 1990 г.).**

При своето движение Свищовското висше училище преминава през различни по характер екзистенциални кризи и съответно към *стратегически обрати.* Те, като цяло, са водили или до негови или положителни, или отрицателни промени. През 50-те години на XX век това са: битката срещу натиска за преместване на Академията извън Свищов) - Варна и Русе; нейното преименуване на Фридрих Енгелс, с което Дарителят Димитър Ценов да бъде обречен на забрава. Тези начинания срещнаха съпротивата на институцията-изпълнител на неговото уникално завещание. Нека като положителен факт, свързан с този период да споменем, че през този период се създаде нейната солидна материална база и построи студентски комплекс (наричан Студентския град).

2. Снимка на дихотомията „управленска стратегическа дълбочина – нестратегическа плиткост“

След 1989 г. във функционирането на вече наименованата Стопанска Академия обособяваме два противоположни по посока и по смисъл периоди**.** Те отграничават нейния **възход** (постигнат с управленска дълбочина от една малка група градители) и нейния *упадък* (получил се с вземането на много грешни управленски решения от една малка група). Визуализацията на тази дихотомия визуално има следния вид: (Фиг. 1)

Благодарение на стратегическа дълбочина в мисленето и действията на една малка група спасители и на натиска на бунтуващи се студенти при създадената криза 1989-1990 г. Висшето училище не само оцеля, а се доизгради и неговата „сграда“. То, след мащабно трансформиране, се във величествения ***Свищовския АКАДЕМИОН***.

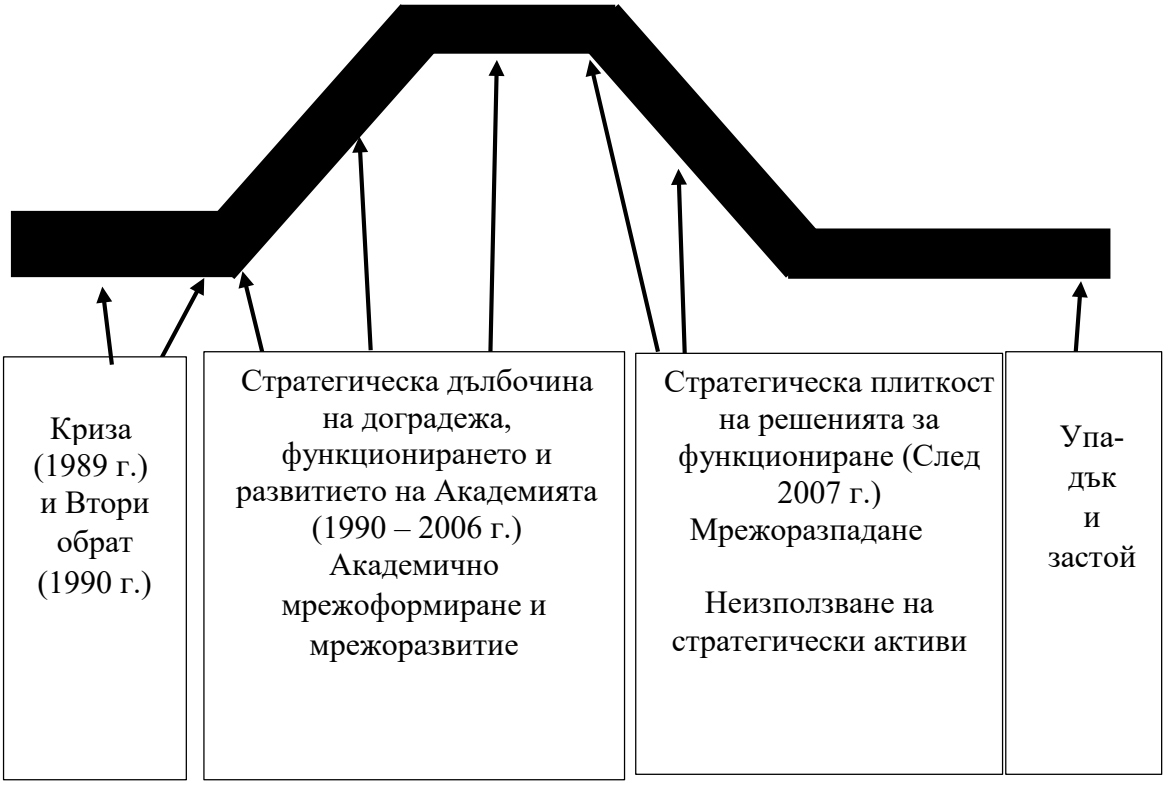

Фигура. 1. Двата най-важни периоди от съществуването на Академията

Както беше споменато, цялата тежест, свързана с оцеляването след 1989 г. падна върху малка група преподаватели. Те направиха обратът, след като на първо място предложиха СВИУ се обозначи с бранда Стопанска академия „Д. А. Ценов“[2]. Работи се в два плана - хоризонтален и вертикален. Като надстроени и достроени „етажи“ на академичната „сграда“ (в преносен смисъл) във вертикален план могат да се се споменат:

- Създаване на три нови факултети, които да направят Академията комплекс, готов да обучава специалисти по пазарна икономика.
- Отваряне към света и осъществяване на реални, а не само протоколни връзки с чуждестранни образователни институции.
- Организиране на модерен процес на обучение, основан на предварително и успоредно проведени специализации на преподавателите в много страни на Европейския съюз и с пренос на комплексни технологии за обучение – хардуер, софтуер, оргуер, букуер, плануер, креатиуер.
- Създаване на пълноценно функциониращ Институт за научни изследвания със собствено издаван „Алманах научни изследвания“.
- Стартиране издаването на няколко академични списания, ориентирани към проблемите на пазарната икономика.

[2] В този период определението **„академия“** не беше девалвирано, все още не съществуваха десетки „академии“ по какво ли не и къде ли не.

- Направиха се и много други иновации.[3].

За кратък период се изгради **Цялостната Академична (Вътрешна и Външна) Мрежа**. С цел да отговори на голямата потребност от обучение на специалисти за пазарната икономика, през 90-те години Академията разкри свои филиали в няколко градове на Северна и Южна България - Лом, Ловеч, Сливен, Пловдив и други. Първоначално те изиграха пионерска роля в тези населени места. В последствие беше констатирано, че те не предлагат обучение в истинска академична среда – със собствени кампуси, с модерни технически средства, със самостоятелни библиотеки. Същевременно започна и неконтролиран процес много институции да откриват свои икономически факултети, набързо акредитирани. След един тежък дебат беше взето решението тези академични филиали да бъдат закрити[4].

В хоризонтален план действащото тогава ръководството положи усилия да добави нов комплекс извън чертите на град Свищов и съответно да го превърне в един атрактивен и модерен нов корпус. За целта започна модернизацията на сграден комплекс в намиращия се на 5 км източно от града Археолого-исторически парк Нове.

Като цяло виждането за **ГОЛЯМАТА СВИЩОВСКА АКАДЕМИЯ (СВИЩОВСКИЯТ АКАДЕМИОН)** се изгради върху една многопластова основа - стратегическата далновидност и Дарението на Д. Ценов, борбата на първоградителите и бранителите на неговото Завещание, изградените след 70-те години на XX век много солидни физически комплекси. За същностната Свищовска академична **Мегавизия** се създаде следната конфигурация[5] (Фиг. 2).

Посочените подсистеми концептуално оформиха виждането за **ГОЛЯМАТА СВИЩОВСКА АКАДЕМИЯ**. На практика обаче дребни локални политически игри попречиха на реализацията на тази величествена концепция. В началния етап за създаването на ***Корпус Далечен Изток*** Академията инвестира милиони левове, но това беше напразно и безполезно. На битката между нея и общинските власти липсваше разум и стратегическа дълбочина от страна на тогавашния свищовски кмет. Като проявила разум в този казус, ръководството на Академията се отказа от този проект.

Нека да си представим как би изглеждал ***Свищовският Академион,*** разположен със своите многобройни и многофункционални сгради, терени, игрища, общежития и студентски град не само върху трите основни части

---

[3] Например издаването на първото след 1989 г. мениджърско ориентирано списание „Бизнес управление“ (1991 г.).

[4] В този период смущение предизвика и екзотичната идея за създаване на т.нар. **Северно-български университет,** в който Академията да се превърне в един от многото факултети и да загуби своята идентичност, което Дарителят изрично забранява в своето Завещание.

[5] В този план за първи път публикувам визуалната концепция за Голямата Свищовска академия.

на Свищов (т.нар. исторически Горна, Следна и Долна махала). Но и функционираща в границите на Археологическо-историческия парк „Нове – Изгрев на свободата“. До мястото, от който стартира изграждането на Постримско-имперска европейска цивилизация и векове след това България беше освободена от чужда доминация! Тоест като ***ГОЛЯМАТА АКАДЕМИЯ*** (***СВИЩОВСКИЯТ АКАДЕМИОН)*** – една от перлите на короната на Свищовград!

Фиг. 2 Визията за Голямата Академия (Свищовският Академион)

След това, и за съжаление, в края на първото десетилетие на XXI век Академията получи удар. Беше осъществен преход от демонстрираната през 90-те години на XX век **СТРАТЕГИЧЕСКА ДЪЛБОЧИНА** към едно управление. То в своите последващи действия прояви **НЕСТРАТЕГИЧЕСКА ПЛИТКОСТ**. Парадоксът е, че този момент съвпадна 1:1 с българското интегриране с Европейския съюз. Академията пое по път, различен от този, по който тръгна България. Вместо да осигури помощ и консултации по процеса на евроинтеграция, тя прогони студенти от аудиториите, и в крайна сметка позволи протичане на процес, който нарекох ***обезстудентяване*** на нейните аудитории и като цяло на град Свищов. Това стана с въвеждането на т.нар. ***облекчен режим на обучение***. Рязко се снижи качеството на обучението, което пандемията Ковид 19 досрина. Този удар не можа да възстанови истинската същност на Академията, програмирана още през 1912 г. в Завещанието от своя Създател Димитър Ценов. Допусна се имитиращо и

фейк обучение. Получи се дискриминация между стоящи в аудиторията студенти и „законно“ освободени от присъствие в тях.

От наложения авторитарен модел на управление, в който участваха и спечелиха малцина, загуби тогавашният голям и ангажиран с Академията състав. Осъществи се вътрешен преход към пост-управленски демократизъм и автократизъм. Именно това способства след 2007 г. да доминира ***стратегическата плиткост.*** Ставащият все по-авторитарен режим с нарастваща скандалност привлече вниманието на българските средства за масова информация и социалните мрежи. Като цяло всички това досрина репутацията на Академията. Много тесен кръг не само вземаше недобри за Академията решения, но и получи незаслужени големи доходи от неосъществено обучение. Разпадна се академичният социум, настъпи неговото недопустимо разделение.

Обобщено, от споменатото може до се констатира, че след 2007 г. академичният мениджмънт не показа културата на приемственост, а напротив – действайки плитковато и разнопосочно, то образно казано срина академичната постройка.

В резултат от НЕстратегическата плиткост в академиоводенето **Третият обрат (2007** г.). стана драматично-фатален. С нестратегическо и авторитарно управление тя понесе репутационни щети. Упадъкът и кризата станаха видими от цялото българско общество, а дори и от външни партньори. Последва го **Четвъртият обрат (2016 г.). С него се** изяви стремеж към откъсване от наложения авторитарен модел. Той обаче беше частично успешен, но като цяло не можа да спре ясно очертания се упадък.

3. Петият обрат (след 90-тата годишнина) основан на стратегическа дълбочина и Академиознание

Представеното в горния преглед води към необходимостта от осъществяване на един задължителен Пети обрат. Това е голямата екзистенциална тема на Академията - и специално след нейната 90-та годишнина. Като засяга самото нейно съществуване, тя предстои да се дискутира и в крайна смета превърне в действия.

Стратегическата дълбочина на Петия обрат има като задължителен елемент това, което наричам **АКАДЕМОЗНАНИЕ.** По принцип неговата необходимост не винаги се е почувствала, а дори е била игнорирана от определени академични ръководства. Давам си сметка, че Академиознанието е един все още неизграден изцяло информационен комплект. То първо трябва да се структурира по определен начин. И второ - да достигне до всички, свързани по какъвто и да е начин с Академията - преподаватели, персонал, студенти, граждани на Свищов и всички заинтересовани от нейната съдба завършили я студенти.

С академиезнанието може да се разбере логиката на движението на училището във времето и наследеното от предшествениците. И най-малко -

да се запази положителното, а най-многото - да се подпомогне Академията да се развива адекватно.

Академиознанието е първото и най-важно звено на веригата:

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ: АКАДЕМИОЗНАНИЕ → АКАДЕМИО-ОСЪЗНАВАНЕ → АКАДИМИОРАЗБИРАНЕ → АКАДИМИОВОДЕНЕ → ПОСТРОЯВАНЕ „СГРАДАТА“ НА ЕДНА НЕОАКАДЕМИЯ

Основни компонентите ва Акадимознанието са:

1. Памет. Представяне на ключови периоди от нейното замисляне, създаване и функциониране във времето и в пространството.

2. Дарител. Изтъкване на неговата уникална роля не само за развитие на висша степен на икономическото образование в Свищов, но и в национален план. Тя е най-малко двуяка – даване на „лептата“ пред олтара на българския народ, която да „допринесе за културния напредък на българския народ“ и да спаси неговия роден град – Свищов.

3. Осмисляне на символа **Академичен кръст[6] и ангажиране на Академичния състав с тегобата на неговото носене.**

4. Отчитане състоянието на дълбока вътрешна дезориентация, загуба на смисъл на ангажираните в Академията. На нея по настоящем й тежи както външната борба за оцеляване (самото институционално съществуване), така и вътрешната - загуба на посока и идентичност. А самата вътрешна духовна и културна криза на академичната общност засяга мисията, духа на традицията и академичното достойнство. А те отслабват имунната система на институцията.

5. Самоорганизираща се група събудители и деятели – подобна на самоформиралата се в началото на 1990 г. Именно тя, създаде брандът „Стопанска академия“ и надавам се, не желае той да изтлее. С непримиримостта към деградацията на **събудителите и деятелите** тя може да стане част на един „интелектуален двигател“ за Академично развитие по Пътя Нагоре“.

4. Заключение

Натрупаният от Стопанска академия опит след 1990 г. показва:

Че нейното положително развитие е функция от стратегическа дълбочина в мисленето и действията (първо изразена от Дарител Ценов);

Че последвалото нежелано развитие (допуснато след 2007 г.), е следствие от вземе на управленска нестратегически решения (плиткост) – и съответно достигане до упадък.

В тази ситуация един изход е замисляне на **Пети исторически академичен обрат.** Негов старт трябва да стане един комплексен документ, обединяващ в едно дейностите концептуализиране, визиониране, стратегиране и планиране. Кратко наречен **„Вистраплан Пети академичен обрат“**.

[6] Описан е в: Н Янков. Зад колоните на Свищовската академия. 2024, сс. 24-26.

Въпросите след 90-тата годишнина на Академията, на които той трябва да търси отговори са:

„Как Академията да продължи да функционира физически и организационно при свиващи се ресурси и образователен пазар?“

„Дали може в бъдеще да се съхрани духа на високите стандарти, определени още при създаването на Висшето търговско училище?“.

На свой ред център на вистреплана трябва да бъде една печеливша ***СТРАТЕГЕМА - ПРЕДЛАГАНЕ НА ИНТЕЛИГЕНТНО ОБУЧЕНИЕ И ПО ИКОНЕОНОМИКА***. Самата стратегема не е прост ход за заблуждаване на противника, а за излизане на Стопанска академия Свищов от настоящото незавидно състояние.

Литература

Янков, Никола. (2024). Зад колоните на Свищовската академия. Пловдив.Жанет.

Янков, Никола. (2021) Концептуализиране на системни стратегически обрати В**: Устойчиво развитиие и социално икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства.** Част II . Свищов, Академично издателство „Д. Ценов“, сс. 59-65.

Yankov, Nikola. (2024) Super-general theory of system srtategic turnovers= https://www.researchgate.net/publication/356597785_SUPERGENERAL_THEORY_OF_SYSTEMS'_STRATEGIC_TURNOVERS